

**Положення про роботу
Комісії з розгляду випадків булінгу (цькування)
у закладах ЗЗСО, ЗДО, Центру ПО
Чорноморської міської ради
Одеського району Одеської області**

Положення про роботу Комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) у закладах ЗЗСО, ЗДО, Центру ПО Чорноморської міської ради Одеського району Одеської області, створено за Наказом управління освіти Чорноморської міської ради Одеського району Одеської області від 26.02.2026 №50 та спрямовано на забезпечення функціонування ефективної системи неупередженого та об'єктивного розгляду випадків булінгу (цькування) у закладах освіти громади. Забезпечення та захист прав дітей, створення безпечного освітнього середовища.

I. Загальні положення

1.1. Нормативно – правова та законодавча база:

Конституція України, Конвенція про права дитини від 20 листопада 1989 року, Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства від 25 жовтня 2007 року, Європейська конвенція про здійснення прав дітей від 25 січня 1996 року, Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 №2145-VIII (Редакція станом на 01.06.2025), Закон України «Про повну загальну середню освіту» від 16.01.2020 №463-IX (Редакція від 24.11.2021), Закон України «Про охорону дитинства» від 26.04.2001 №2402-III, Сімейний кодекс України, Адміністративний кодекс України, Кримінальний кодекс України, Закон України від 18.12.2018 №2657 – VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу», наказ Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 №1646 «Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти», лист Міністерства освіти і науки України від 20.03.2020 №6/480 – 20 «Про план заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладах освіти», Постанова Кабінету Міністрів України від 04.06.2025 №658 «Про затвердження Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми», ч.6 ст.10 Закону України «Про охорону дитинства», Деякі питання соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, у тому числі таких, що можуть загрожувати їх життю та здоров'ю, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 2018 року № 800, постанова Кабінету Міністрів України від 01.06.2020 р. № 585 «Про забезпечення соціального захисту дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах», наказ Міністерства освіти і науки України від 26.02.2020 р. №293 (зі змінами Наказ МОН від 20.03.2020 р. №420), що затверджує «План заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладах освіти».

1.2. Обов'язки щодо запобігання та протидії випадків булінгу (цькування) в закладах освіти

Відповідно до Закону України «Про освіту» обов'язки щодо запобігання та протидії випадків булінгу (цькування) в закладах освіти покладені на:

- згідно ч.3 ст.26 Закону України «Про освіту» керівник закладу освіти забезпечує створення безпечного освітнього середовища;

- згідно ч.2 ст.76 Закону України «Про освіту» практичний психолог та/або соціальний педагог закладу освіти забезпечують профілактику та запобігання випадку булінгу (цькування), надання консультативної допомоги батькам, психологічного супроводу здобувачів освіти, які постраждали від булінгу (цькування), стали його свідками або вчинили булінг (цькування);

- згідно з ч.2 ст.25 Закону України «Про освіту» керівник закладу освіти здійснює контроль за виконанням плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти; розглядає скарги про випадки булінгу (цькування) за заявами здобувачів освіти, їхніх батьків, законних представників, інших осіб та приймає рішення за результатами розгляду таких скарг; сприяє створенню безпечного освітнього середовища в закладі освіти та вживає заходів для надання соціальних та психолого – педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг (цькування), стали його свідками або постраждали від булінгу (цькування); відповідно до ч.1 ст.65, ч.1 та ч.2 ст.66 Закону України «Про освіту» сприяють розробленню плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) у закладах освіти;

- згідно з ч.3 ст. 53 Закону України «Про освіту» здобувачі освіти зобов'язані поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу, дотримуватись етичних норм, відповідально та дбайливо ставитися до власного здоров'я, здоров'я оточуючих, довкілля; дотримуватися установчих документів, правил внутрішнього розпорядку закладу освіти, а також умов договору про надання освітніх послуг (за його наявності); повідомляти керівництво закладу освіти про випадки булінгу (цькування) стосовно здобувачів освіти, педагогічних працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком яких вони були особисто або які отримали достовірну інформацію від інших осіб;

- згідно з ч.3 ст.55 Закону України «Про освіту» батьки, інші законні представники здобувачів освіти зобов'язані виховувати у дітей повагу до гідності, прав, свобод і законних інтересів людини, законів та етичних норм, відповідальне ставлення до власного здоров'я, здоров'я оточуючих і довкілля; поважати гідність, права, свободи і законні інтереси дитини та інших учасників освітнього процесу; дотримуватися установчих документів, правил внутрішнього розпорядку закладу освіти, а також умов договору про надання освітніх послуг (за наявності); сприяти керівництву закладу освіти у збиранні інформації щодо випадків булінгу (цькування); виконувати рішення та рекомендації комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) в закладі освіти.

Керівникам закладів освіти необхідно доводити інформацію до відома дітей, батьків, педагогічних та інших працівників закладів освіти про обов'язки щодо запобігання та протидії булінгу (цькування), передбачені цим Законом.

Для забезпечення реалізації Закону та конкретизації встановлених ним норм, на виконання абзацу 9 ч.1 ст.64 Закону України «Про освіту» Міністерством освіти і науки України та Кабінету Міністрів України було розроблено та затверджено:

- **Порядок реагування на випадки булінгу (цькування) та Порядок застосування заходів виховного впливу, що затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 №1646 «Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти», зареєстрованому в Міністерстві юстиції України 03.02.2020 р. №111/34394;**

- **Постанова Кабінету Міністрів України від 04.06.2025 №658 «Про затвердження Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми» (Програма є важливою складовою захисту дитини згідно зі ст. 10 Закону України «Про охорону дитинства»).**

1.3. Визначення понять та ознаки булінгу (цькування):

До булінгу (цькування) в закладах освіти належать випадки, які відбуваються безпосередньо в приміщенні закладу освіти та на прилеглих територіях (включно з навчальними приміщеннями, приміщеннями для занять спортом, проведення заходів, коридорами, роздягальнями,

вбиральнями, душовими кімнатами, їдальнею тощо) та (або) за межами закладу освіти під час заходів, передбачених освітньою програмою, планом роботи закладу освіти, та інших освітніх заходів, що організуються за згодою керівника закладу освіти, в тому числі дорогою до (із) закладу освіти.

Ознаками булінгу (цькування) є систематичне вчинення учасниками освітнього процесу діянь стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, в тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, а саме:

- умисне позбавлення їжі, одягу, коштів, документів, іншого майна або можливості користуватися ними, перешкоджання в отриманні освітніх послуг, примушування до праці та інші правопорушення економічного характеру;
- словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи;
- будь-яка форма небажаної вербальної, невербальної чи фізичної поведінки сексуального характеру, зокрема принизливі погляди, жести, образливі рухи тіла, прізвиська, образи, жарти, погрози, поширення образливих чуток;
- будь-яка форма небажаної фізичної поведінки, зокрема ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, завдання ударів (ознаки фізичного насильства);
- інші правопорушення насильницького характеру.

У разі наявності відповідних ознак булінгу (цькування) діти, батьки, педагогічні або інші працівники закладів освіти зобов'язані повідомити керівника закладу освіти або інших суб'єктів реагування, наведених в п.5. Булінгом (цькуванням) вважається діяння, при вчиненні якого не обов'язково повторюється одна форма насильства (лише фізичне чи лише психологічне насильство). Вони можуть бути змішаними (при систематичності), про те відбуватися щоразу по відношенню до однієї і тієї ж особи.

1.4. Прояви, які можуть бути підставами для підозри в наявності випадку булінгу (цькування) учасника освітнього процесу в закладі освіти, є:

- замкнутість, тривожність, страх або, навпаки, демонстрація повної відсутності страху, ризикована, зухвала поведінка;
- нерівноважена поведінка;
- агресивність, напади люті, схильність до руйнації, нищення, насильства;
- різка зміна звичної для дитини поведінки;
- уповільнене мислення, знижена здатність до навчання;
- відлюдкуватість, уникнення спілкування;
- ізоляція, виключення з групи, небажання інших учасників освітнього процесу спілкуватися;
- занижена самооцінка, наявність почуття провини;
- поява швидкої втомлюваності, зниженої спроможності до концентрації уваги;
- демонстрація страху перед появою інших учасників освітнього процесу;
- схильність до пропуску навчальних занять;
- відмова відвідувати заклад освіти з посиланням на погане самопочуття;
- депресивні стани;
- аутоагресія (самоушкодження);
- суїцидальні прояви;
- явні фізичні ушкодження та (або) ознаки поганого самопочуття (нудота, головний біль, кволість тощо);
- намагання приховати травми та обставини їх отримання;
- скарги дитини на біль та (або) погане самопочуття: пошкодження чи зникнення особистих речей; вимагання особистих речей, їжі, грошей; жести, висловлювання, прізвиська, жарти, погрози, поширення чуток сексуального (інтимного) характеру або інших відомостей, які особа бажає зберегти в таємниці;
- наявність фото-, відео- та аудіоматеріалів фізичних або психологічних знущань, сексуального (інтимного) змісту;
- наявні пошкодження або зникнення майна та (або) особистих речей.

II. Порядок та терміни подання заяв, звернень, скарг

2.1. Порядок подання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) заяв про випадки булінгу (цькування) в закладі освіти.

Загальні питання:

Подання та розгляд заяв про випадки булінгу (цькування) в закладі освіти здійснюються відповідно до законів України «Про освіту» та «Про звернення громадян», зокрема з урахуванням:

- конфіденційності та заборони розголошення відомостей, що містяться у зверненнях про особисте життя громадян без їх згоди та іншої інформації, якщо це ущемляє права і законні інтереси громадян (частина друга статті 30 Закону України «Про освіту» та стаття 10 Закону України «Про звернення громадян»);
- заборони переслідування громадян за подання звернення і неприпустимість примушування їх до його подання (стаття 9 Закону України «Про звернення громадян»).

Діловодство щодо звернень громадян ведеться відповідно до Інструкції з діловодства за зверненнями громадян в органах державної влади і місцевого самоврядування, об'єднаннях громадян, на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форм власності, в засобах масової інформації: затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 14 квітня 1997 р. № 348 (зі змінами) та відповідно до рекомендацій зазначених у Типовій програмі унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 04.06.2025 р. № 658.

2.2. Цей Порядок розроблено відповідно до Закону України від 18.12.2018 № 2657-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькування)», наказів МОН України від 28.12.2019 №1646 «Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2020 року за №111/34394, від 26.02.2020 №293 «Про затвердження плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькування) в закладах освіти».

2.3. Цей Порядок визначає процедуру подання та розгляду заяв про випадки булінгу (цькування). Заяви подаються особисто директору закладу освіти, відповідальній особі призначеній наказом директора, через скриньку довіри, електронні сервіси тощо.

2.4. Заявниками можуть бути здобувачі освіти, їх батьки/законні представники, працівники та педагогічні працівники закладу та інші особи.

2.5. Заявник подає письмову заяву на ім'я директора закладу освіти щодо випадку булінгу (цькування);

- відповідно до ст. 53 Закону України «Про освіту», здобувачі освіти зобов'язані повідомити керівництво закладу освіти про випадки булінгу (цькування) стосовно учасників освітнього процесу, свідком яких вони були особисто або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб;

- повідомлення (інформація) про випадок булінгу (цькування), отримані керівником закладу освіти в усній формі, мають бути зафіксовані у письмовій формі та зареєстровані відповідно до порядку внутрішнього діловодства;

- коли керівник закладу освіти отримав заяву або повідомлення про випадок булінгу (цькування) – він зобов'язаний невідкладно у строк, що не перевищує однієї доби, повідомити територіальний орган (підрозділ) Національної поліції України (підрозділ ювенальної превенції), принаймні одного з батьків або інших законних представників малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування). Варто зазначити, що керівник закладу освіти повідомляє до територіальних органів (підрозділів) Національної поліції України не про доведений факт вчинення булінгу (цькування), а про випадок булінгу (цькування), який став йому відомим із заяви чи повідомлення, оскільки визначення юридичного складу адміністративного правопорушення, адміністративне розслідування не є компетенцією керівника закладу освіти, комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) в

закладі освіти чи інших учасників освітнього процесу. У разі не підтвердження або підтвердження факту булінгу (цькування), поліція повідомляє про це керівника закладу освіти та осіб, які були зазначені як сторони булінгу (цькування) у повідомленні до поліції. У разі підтвердження відповідного факту поліція діє в межах своєї компетенції у порядку, встановленому законодавством. Незалежно від результатів перевірки поліцією інформації, зазначеної у повідомленні/заяві про випадки булінгу (цькування), керівник закладу освіти та комісія з розгляду випадків булінгу (цькування) в закладі освіти здійснюють реагування відповідно до цього Порядку (пункт 2 розділу 2 Порядку реагування на випадки булінгу (цькування)).

III. Порядок, повноваження та терміни організації роботи комісії. Функції відповідальної особи:

3.1. Комісію з розгляду випадку булінгу (цькування) в закладі освіти керівник скликає не пізніше ніж упродовж трьох робочих днів з дня отримання заяви або повідомлення про булінг (цькування);

3.2. Комісія діє та виконує свої обов'язки на постійній основі, що визначає пункт 1 розділу 3 Порядку реагування на випадки булінгу (цькування) (далі – Порядок). На цьому наголошується у роз'ясненні МОН щодо застосування наказу Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 №1646 (далі – роз'яснення). Тобто незалежно від того, отримувач керівник закладу освіти заяву про випадок булінгу (цькування), чи ні, він у будь-якому разі зобов'язаний створити таку комісію. Керівник видає відповідний наказ про створення цієї комісії;

3.3. Комісія не має повноважень спростовувати або підтверджувати сам факт булінгу – це роблять правоохоронні органи та суд, але вона збирає й аналізує інформацію та видає протокол із рішенням.

3.4. Здобувачі освіти, працівники та педагогічні працівники, батьки та інші учасники освітнього процесу, яким стало відомо про випадки булінгу (цькування), учасниками або свідками якого стали, або підозрюють його вчинення по відношенню до інших осіб за зовнішніми ознаками, або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб зобов'язані повідомляти керівнику закладу.

3.5. Розгляд та неупереджене з'ясування обставин випадків булінгу (цькування) здійснюється відповідно до поданих заявниками заяв про випадки булінгу (цькування) (далі – Заява).

3.6. Заяви, що надійшли на електронну пошту закладу отримує секретар діловод (друкарка), яка зобов'язана терміново повідомити керівника закладу та відповідальну особу (у разі призначення такої за наказом директора).

3.7. Прийом та реєстрацію поданих Заяв здійснює відповідальна особа (у разі призначення такої за наказом директора), а в разі її відсутності – особисто керівник закладу або його заступник.

3.8. Відповідальна особа призначається наказом керівника закладу.

Інформація про відповідальну особу та її контактний телефон оприлюднюється на офіційному веб-сайті закладу.

До функцій відповідальної особи відноситься прийом та реєстрація Заяв, повідомлення керівника закладу.

3.9. Заяви реєструються в окремому журналі реєстрації заяв про випадки булінгу (цькування).

3.10. Форма та примірний зміст Заяви оприлюднюється на офіційному веб-сайті закладу.

3.11. Датою подання заяв є дата їх прийняття.

3.12. Розгляд Заяв здійснює керівник закладу з дотриманням конфіденційності.

IV. Склад та дії комісії з розгляду випадків булінгу (цькування)

4.1. Склад комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) у закладах освіти:

- Комісія складається з голови, заступника голови, секретаря та не менше ніж п'яти її членів (пункт 2 розділу 3 Порядку).

4.2 Комісія діє та виконує свої обов'язки на постійній основі, що визначає пункт 1 розділу 3 Порядку реагування на випадки булінгу (цькування) (далі – Порядок). На цьому наголошується у роз'ясненні МОН щодо застосування наказу Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 №1646 (далі – роз'яснення). Тобто незалежно від того, отримувач керівник закладу освіти заяву про випадок булінгу (цькування), чи ні, він у будь-якому разі зобов'язаний створити таку комісію. Керівник видає відповідний наказ про створення цієї комісії.

Варто враховувати, що комісія є постійно діючою, а будь-хто із її членів, в тому числі голова, заступник голови, секретар, в окремих випадках булінгу (цькування), які розглядаються комісією, можуть бути кривдником або потерпілим (зацікавленою особою), що створює ситуацію конфлікту інтересів. В таких випадках комісія повинна прийняти рішення про виключення такої особи з її складу, замінивши її для дотримання кворуму під час голосування або покласти виконання обов'язків на одного з членів комісії. Відсторонена особа може залучатись до участі в засіданні комісії у порядку, **визначеному абзацом четвертим п. 2 розділу 11 цього Порядку.**

4.3. До складу комісії входять педагогічні (науково-педагогічні) працівники, у тому числі практичний психолог та соціальний педагог (за наявності) закладу освіти. За потреби на засідання комісії запрошуюються:

- представники служби у справах дітей та центру соціальних служб, інспектор служби освітньої безпеки закріплений за навчальним закладом (за наявності), інспектор сектору ювенальної превенції (за згодою).

4.4. До участі в засіданні комісії за згодою залучаються батьки або інші законні представники малолітніх або неповнолітніх сторін випадку булінгу (цькування), а також можуть залучатися сторони випадку булінгу (цькування) - кривдник, потерпілий, свідки та їхні батьки, якщо сторони випадку булінгу (цькування) є неповнолітніми (за згодою батьків), представники інших суб'єктів реагування на випадки булінгу (цькування) в закладах освіти (пункт 2 розділу 3 Порядку).

4.5. Також до участі у засіданні комісії можуть залучатися:

- представники інших суб'єктів реагування на випадки булінгу (цькування) в закладах освіти (Служба освітнього омбудсмена, Служба освітньої безпеки, Сектор ювенальної превенції (за згодою), органи місцевого самоврядування, засновник закладу освіти або уповноважений ним орган, поліція).

4.6. Співпраця та взаємодія керівника закладу освіти з іншими суб'єктами реагування є доречною для неупередженого та об'єктивного з'ясування обставин випадку, прийняття необхідних рішень з метою припинення випадку та нормалізації стосунків між учасниками освітнього процесу та сторонами випадку булінгу (цькування).

4.7. Варто також з метою найшвидшого припинення випадку булінгу (цькування) та ефективного застосування заходів виховного впливу налагодити ефективну комунікацію між суб'єктами реагування та обмін інформацією щодо результатів роботи комісії з дотриманням принципів конфіденційності.

V. Завдання комісії

5.1. До завдань комісії належить:

Комісія перевіряє ситуацію, але не встановлює факт наявності чи відсутності булінгу (цькування). Комісія з'ясовує причини, які призвели до випадку булінгу (цькування), та здійснює заходи для усунення таких причин, оцінює потреби сторін випадку булінгу (цькування) в соціальних та психолого-педагогічних послугах та забезпечення таких послуг, тобто діє для того, щоб припинити випадок цькування в закладі освіти та нормалізувати стосунки й створити сприятливі умови для подальшого здобуття освіти у групі чи класі, де стався випадок булінгу (цькування) - (пункт 1 розділ 4 Порядку).

Завдання комісії – збір інформації щодо обставин випадку булінгу (цькування):

- зокрема пояснень сторін випадку булінгу (цькування), батьків або інших законних представників малолітніх або неповнолітніх сторін випадку булінгу (цькування);

- висновків практичного психолога та соціального педагога (за наявності) закладу освіти;
- відомостей служби у справах дітей та центру соціальних служб;
- експертних висновків (за наявності), якщо у результаті випадку булінгу (цькування) була завдана шкода психологічному або фізичному здоров'ю потерпілого;
- інформації, збереженої на технічних засобах чи засобах електронної комунікації (інтернет, соціальні мережі, повідомлення тощо);
- іншої інформації, яка має значення для об'єктивного розгляду заяви;
- важливим аспектом роботи комісії є обов'язковий взаємний обмін інформацією та матеріалами, отриманими у результаті розгляду випадку булінгу (цькування) між суб'єктами реагування;
- розгляд та аналіз зібраних матеріалів щодо обставин випадку булінгу (цькування) та прийняття рішення про наявність/відсутність обставин, що обґрунтовують інформацію, зазначену у заяві.

Виконання зазначеної норми реалізується виключно для досягнення мети, визначеної у п.1 розділу IV Порядку, а також виконання завдань визначених у абзаці четвертому п. 2 розділу IV Порядку.

Тобто комісія не доводить факт булінгу (цькування) та не здійснює адміністративне розслідування – це роблять правоохоронні органи та суд.

Згідно із роз'ясненням МОН, керівник закладу освіти повідомляє поліцію не про доведений факт вчинення булінгу (цькування), а про випадок булінгу (цькування), який став йому відомим із заяви.

5.2. Як комісія перевіряє ситуацію:

Процедура роботи комісії визначається розділом 4 Порядку. Комісія має невідкладно відреагувати на ситуацію. Впродовж десяти робочих днів із дня отримання заяви про випадок булінгу (цькування) вона має розглянути заяву та відкрито і прозоро виконати свої завдання. Відповідно до пункту 3 розділу 4 Порядку, упродовж цих десяти робочих днів комісія має зібрати та проаналізувати всю необхідну інформацію щодо ситуації, щоб прийняти рішення про наявність чи відсутність обставин булінгу (цькування), що обґрунтовують інформацію, зазначену у заяві. Комісія збирає інформацію та документи, які можуть слугувати потім доказами для поліції та суду, щодо обставин випадку булінгу (цькування), зокрема пояснення сторін випадку булінгу (цькування), батьків або інших законних представників малолітніх або неповнолітніх сторін випадку булінгу (цькування).

Якщо комісія знайшла обставини випадку булінгу (цькування), що обґрунтовують інформацію, зазначену у заяві, тоді комісія також:

- оцінює потреби сторін в отриманні соціальних та психолого-педагогічних послуг та забезпечення таких послуг, зокрема із залученням фахівців служби у справах дітей та центру соціальних служб;
- визначає причини випадку булінгу (цькування) та заходи для їх усунення;
- визначає заходи виховного впливу щодо сторін випадку булінгу (цькування) у групі чи класі, де стався випадок булінгу (цькування);
- моніторить ефективність соціальних та психолого-педагогічних послуг, заходів з усунення причин випадку булінгу (цькування), заходів виховного впливу та корегування (за потреби) відповідних послуг та заходів;
- надає рекомендації для педагогічних (науково-педагогічних) працівників закладу освіти щодо доцільних методів здійснення освітнього процесу та інших заходів з малолітніми чи неповнолітніми сторонами випадку булінгу (цькування), їхніми батьками або іншими законними представниками;
- надає рекомендації для батьків або інших законних представників малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною випадку булінгу (цькування).

Свою чергою, відповідно до статті 55 Закону України “Про освіту”, батьки зобов'язані сприяти керівництву закладу освіти у розгляді випадків булінгу (цькування) і виконувати рішення та рекомендації комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) в закладі освіти.

VI. Порядок роботи Комісії з розгляду випадків булінгу (цькування)

6.1. Головою комісії є керівник закладу освіти.

Голова комісії організовує її роботу і відповідає за виконання покладених на комісію завдань, головує на засіданнях та визначає перелік питань, що підлягають розгляду.

6.2. Керівник закладу освіти як голова комісії організовує її роботу, відповідає за виконання покладених на комісію завдань, головує на її засіданнях, визначає перелік питань, що підлягають розгляду, визначає функціональні обов'язки кожного члена комісії. Якщо голова комісії відсутній, його обов'язки виконує заступник, а якщо відсутній і заступник голови – обов'язки голови комісії виконує один із членів комісії, який обирається комісією за поданням її секретаря. Якщо відсутній секретар – його обов'язки виконує один із членів комісії, який обирається за поданням голови комісії або заступника голови комісії.

Секретар комісії забезпечує підготовку проведення засідань комісії та матеріалів, що підлягають розгляду на засіданнях комісії, ведення протоколу засідань комісії (пункти 3, 4 розділу 3 Порядку).

У разі визначення іншого голови чи секретаря комісії необхідно забезпечити відсутність конфлікту інтересів з метою уникнення ситуацій неупередженого з'ясування обставин та прийняття комісією рішення.

6.3. Посадова особа яка повідомляє про засідання комісії:

Про засідання комісії повідомляє її секретар. Не пізніше вісімнадцятої години дня, що передує дню засідання комісії, він повідомляє членів комісії, заявника та інших зацікавлених осіб про порядок денний запланованого засідання, дату, час і місце його проведення. Також секретар надає або надсилає членам комісії, заявнику та зацікавленим особам усі необхідні матеріали в електронному або паперовому вигляді (пункт 6 розділ 4 Порядку).

6.4. Голова комісії визначає функціональні обов'язки кожного члена комісії.

6.5. Секретар комісії забезпечує підготовку проведення засідань комісії та матеріалів, що підлягають розгляду на засіданнях комісії, ведення протоколу засідань комісії.

6.6. Якщо керівник закладу освіти отримав заяву або повідомлення про випадок булінгу (цькування) – він зобов'язаний невідкладно у строк, що не перевищує однієї доби, повідомити територіальний орган (підрозділ) Національної поліції України (підрозділ ювенальної превенції), принаймні одного з батьків або інших законних представників малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною випадку булінгу (цькування). Варто зазначити, що керівник закладу освіти повідомляє до територіальних органів (підрозділів) Національної поліції України не про доведений факт вчинення булінгу (цькування), а про випадок булінгу (цькування), який став йому відомим із заяви чи повідомлення, оскільки визначення юридичного складу адміністративного правопорушення, адміністративне розслідування не є компетенцією керівника закладу освіти, комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) в закладі освіти чи інших учасників освітнього процесу. У разі не підтвердження або підтвердження факту булінгу (цькування), поліція повідомляє про це керівника закладу освіти та осіб, які були зазначені як сторони булінгу (цькування) у заяві до поліції. У разі підтвердження відповідного факту, поліція діє в межах своєї компетенції у порядку, встановленому законодавством. Незалежно від результатів перевірки поліцією інформації, зазначеної у повідомленні/заяві про випадки булінгу (цькування), керівник закладу освіти та комісія з розгляду випадків булінгу (цькування) в закладі освіти здійснюють реагування відповідно до цього Порядку (пункт 2 розділу 2 Порядку реагування на випадки булінгу (цькування)). Зазначені в абзацах другому, четвертому та п'ятому п.2 розділу II - Порядку визначають механізм комунікації між суб'єктами реагування для належного та своєчасного реагування на повідомлення про випадки булінгу (цькування), а також покликані унеможливити факти приховування таких випадків, що може призвести до трагічних наслідків (самогубство, втеча з дому, більш радикальні дії кривдника через безкарність тощо).

Керівник закладу освіти повинен бути свідомим того, що законні інтереси дитини мають переважати над інтересами збереження бездоганної репутації закладу освіти. Діяльність

закладу освіти щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) має бути постійним системним процесом, спрямованим на превенцію булінгу (цькування).

Керівник закладу освіти відповідно до частини п'ятої статті 173-4 КУпАП за неповідомлення уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про випадки булінгу (цькування) учасника освітнього процесу за рішенням суду може бути притягнутий до адміністративної відповідальності у вигляді накладення штрафу від п'ятдесяти до ста неоподаткованих мінімумів доходів громадян або виправних робіт на строк до одного місяця з відрахуванням до 20% заробітку.

6.7. Якщо член комісії з випадку булінгу (цькування) – кривдник або потерпілий:

- у роз'ясненні МОН йдеться, якщо будь-хто із членів комісії, зокрема, голова, заступник голови, секретар у конкретному випадку булінгу (цькування), який розглядається комісією, є кривдником або потерпілим, це створює ситуацію конфлікту інтересів. Й у таких випадках комісія повинна виключити (відсторонити) таку особу зі свого складу, замінивши для дотримання кворуму під час голосування, або покласти виконання обов'язків на одного з членів комісії.

VII. Права та обов'язки членів Комісії з розгляду випадків булінгу (цькування)

7.1. Члени комісії мають право:

- ознайомлюватися з матеріалами, що стосуються випадку булінгу (цькування), брати участь у їх перевірці;
- подавати пропозиції, висловлювати власну думку з питань, що розглядаються;
- брати участь у прийнятті рішення шляхом голосування;
- висловлювати окрему думку усно або письмово;
- вносити пропозиції до порядку денного засідання комісії (пункт 5 розділ 3 Порядку).

7.2. Члени комісії зобов'язані:

- особисто брати участь у роботі комісії;
- **не розголошувати стороннім особам відомості, що стали йому відомі у зв'язку з участю у роботі комісії, і не використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб;**
- виконувати в межах, передбачених законодавством та посадовими обов'язками, доручення голови комісії;
- брати участь у голосуванні (пункт 6 розділ 3 Порядку).

Члени комісії повинні бути ознайомлені зі своїми правами та обов'язками, особливо щодо дотримання конфіденційності, про що мають бути письмово поінформовані під підпис.

VIII. Права осіб, залучених до засідання комісії

8.1. Особи, залучені до участі в засіданні комісії, мають право:

- ознайомлюватися з матеріалами, поданими на розгляд комісії;
- ставити питання по суті розгляду;
- подавати пропозиції, висловлювати власну думку з питань, що розглядаються (пункт 9 розділ 4 Порядку).

IX. Мета та принципи роботи комісії з розгляду випадків булінгу (цькування)

9.1. Метою діяльності комісії є припинення випадку булінгу (цькування) в закладі освіти:

- відновлення та нормалізація стосунків, створення сприятливих умов для подальшого здобуття освіти у класі, (групі), де стався випадок булінгу (цькування);
- з'ясування причин, які призвели до випадку булінгу (цькування), та вжиття заходів для усунення таких причин;

- оцінка потреб сторін випадку булінгу (цькування) в соціальних та психолого – педагогічних послугах та забезпечення таких послуг.

9.2. П.1 розділу IV цього Порядку в повному обсязі визначено мету діяльності комісії. Завдання для досягнення цієї мети в кожному конкретному випадку визначаються на засіданні комісії згідно з розділом IV цього Порядку, та зазначаються у розділі III Протоколу засідання комісії (рішення комісії), а саме щодо:

- потреб сторін випадку булінгу (цькування) в соціальних та психолого – педагогічних послугах;
- захід для усунення причин випадку булінгу (цькування);
- заходів виховного впливу щодо сторін випадку булінгу (цькування);
- рекомендація для педагогічних (науково - педагогічних) працівників закладу освіти щодо доцільних методів здійснення освітнього процесу та інших заходів з малолітніми чи неповнолітніми сторонами випадку булінгу (цькування), їхніми батьками або іншими законними представниками;
- рекомендацій для батьків або інших законних представників малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною випадку булінгу (цькування).

9.3. Діяльність комісії здійснюється на принципах:

- законності;
- верховенства права;
- поваги та дотримання прав і свобод людини;
- неупередженого ставлення до сторін випадку булінгу (цькування);
- відкритості та прозорості;
- конфіденційності та захисту персональних даних;
- невідкладного реагування;
- комплексного підходу до розгляду випадку булінгу (цькування);
- нетерпимості до випадку булінгу (цькування) та визнання його суспільної небезпеки. Комісія у своїй діяльності забезпечує дотримання вимог Законів України «Про інформацію», «Про захист персональних даних».

X. Завдання комісії з розгляду випадків булінгу (цькування)

10.1. До завдань комісії належить:

- **Комісія перевіряє ситуацію, але не встановлює факт наявності чи відсутності булінгу (цькування).** Комісія з'ясовує причини, які призвели до випадку булінгу (цькування), та здійснює заходи для усунення таких причин, оцінює потреби сторін випадку булінгу (цькування) в соціальних та психолого-педагогічних послугах та забезпечення таких послуг, тобто діє для того, щоб припинити випадок цькування в закладі освіти та нормалізувати стосунки й створити сприятливі умови для подальшого здобуття освіти у групі чи класі, де стався випадок булінгу (цькування) (**пункт 1 розділ 4 Порядку**).
- **Завдання комісії – збір інформації щодо обставин випадку булінгу (цькування):**
- зокрема пояснень сторін випадку булінгу (цькування), батьків або інших законних представників малолітніх або неповнолітніх сторін випадку булінгу (цькування);
- висновків практичного психолога та соціального педагога (за наявності) закладу освіти;
- відомостей служби у справах дітей та центру соціальних служб;
- експертних висновків (за наявності), якщо у результаті випадку булінгу (цькування) була завдана шкода психологічному або фізичному здоров'ю потерпілого;
- інформації, збереженої на технічних засобах чи засобах електронної комунікації (інтернет, соціальні мережі, повідомлення тощо);
- іншої інформації, яка має значення для об'єктивного розгляду заяви;
- важливим аспектом роботи комісії є обов'язковий взаємний обмін інформацією та матеріалами, отриманими у результаті розгляду випадку булінгу (цькування) між суб'єктами реагування;

- розгляд та аналіз зібраних матеріалів щодо обставин випадку булінгу (цькування) та прийняття рішення про наявність/відсутність обставин, що обґрунтовують інформацію, зазначену у заяві.

Виконання зазначеної норми реалізується виключно для досягнення мети, визначеної у п.1 розділу IV Порядку, а також виконання завдань визначених у абзаці четвертому п. 2 розділу IV Порядку. **Тобто комісія не доводить факт булінгу (цькування) та не здійснює адміністративне розслідування – це роблять правоохоронні органи та суд.**

Згідно із роз'ясненням МОН, керівник закладу освіти повідомляє поліцію не про доведений факт вчинення булінгу (цькування), а про випадок булінгу (цькування), який став йому відомим із заяви.

10.2. Як комісія перевіряє ситуацію:

Процедура роботи комісії визначається розділом 4 Порядку. Комісія має невідкладно відреагувати на ситуацію. Впродовж десяти робочих днів із дня отримання заяви про випадок булінгу (цькування) вона має розглянути заяву та відкрито і прозоро виконати свої завдання.

Відповідно до пункту 3 розділу 4 Порядку, упродовж цих десяти робочих днів комісія має зібрати та проаналізувати всю необхідну інформацію щодо ситуації, щоб прийняти рішення про наявність чи відсутність обставин випадку булінгу (цькування), що обґрунтовують інформацію, зазначену у заяві. Комісія збирає інформацію та документи, які можуть слугувати потім доказами для поліції та суду, щодо обставин випадку булінгу (цькування), зокрема пояснення сторін випадку булінгу (цькування), батьків або інших законних представників малолітніх або неповнолітніх сторін випадку булінгу (цькування).

Комісія розглядає й аналізує зібрані матеріали та приймає рішення про наявність чи відсутність обставин випадку булінгу (цькування), що обґрунтовують інформацію, зазначену у заяві.

Якщо комісія знайшла обставини випадку булінгу (цькування), що обґрунтовують інформацію, зазначену у заяві, тоді комісія також:

- оцінює потреби сторін в отриманні соціальних та психолого-педагогічних послуг та забезпечення таких послуг, зокрема із залученням фахівців служби у справах дітей та центру соціальних служб;
- визначає причини випадку булінгу (цькування) та заходи для їх усунення;
- визначає заходи виховного впливу щодо сторін випадку булінгу (цькування) у групі чи класі, де стався випадок булінгу (цькування);
- моніторить ефективність соціальних та психолого-педагогічних послуг, заходів з усунення причин випадку булінгу (цькування), заходів виховного впливу та корегування (за потреби) відповідних послуг та заходів;
- надає рекомендації для педагогічних (науково-педагогічних) працівників закладу освіти щодо доцільних методів здійснення освітнього процесу та інших заходів з малолітніми чи неповнолітніми сторонами випадку булінгу (цькування), їхніми батьками або іншими законними представниками;
- надає рекомендації для батьків або інших законних представників малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною випадку булінгу (цькування).

П.1 розділу IV цього Порядку в повному обсязі визначено мету діяльності комісії. Завдання для досягнення цієї мети в кожному конкретному випадку визначаються на засіданні комісії згідно з розділом IV цього Порядку, та зазначаються у розділі III Протоколу засідання комісії (рішення комісії).

Відповідно до статті 55 Закону України “Про освіту”, батьки зобов’язані сприяти керівництву закладу освіти у проведенні роботи щодо вивчення випадків булінгу (цькування) і виконувати рішення та рекомендації комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) в закладі освіти.

10.3. Як комісія має здійснювати опитування неповнолітніх сторін випадку булінгу (цькування):

Порядок не визначає особливостей опитування неповнолітніх осіб у закладі освіти, але встановлює, що завданням комісії є збір інформації щодо обставин випадку булінгу (цькування), зокрема пояснень сторін цькування. Тобто зібрати пояснення неповнолітніх сторін випадку булінгу (цькування) – пряме завдання комісії.

У цьому випадку ми можемо використати головні рекомендації пам'ятки «Особливості опитування неповнолітнього потерпілого чи свідка злочину» та поради «Як опитувати дитину. Порадник для фахівців, які беруть участь в опитуванні малолітніх свідків та потерпілих» для того, щоб не нашкодити дитині та забезпечити її права:

- під час опитування дитини залучити батьків (законних представників);
- під час опитування малолітньої/неповнолітньої особи, залучити психолога та соціального педагога;
- опитування неповнолітнього не може продовжуватися без перерви понад одну годину, а загалом — понад дві години на день;
- завчасно підготувати спільний перелік запитань до дитини та проконсультуватися з психологом щодо форми запитань, яка буде найменш травмуюча для неповнолітнього;
- спілкування та опитування вести зрозумілою для дитини мовою, відповідно до її віку та особливостей розвитку;
- опитування здійснювати без тиску, звинувачень, спокійно та невимушено;
- звертатися до дитини спокійним тоном, уникаючи емоцій, незалежно від змісту питання;
- не ставити одночасно більше одного запитань;
- не варто опитувати дитину декілька разів, необхідно це зробити один раз, щоб не травмувати дитину;
- батьки (законні представники) та психолог мають право протестувати проти некоректних запитань.

Крім того, відповідно до частини 2 статті 55 Закону України «Про освіту», батьки мають право завчасно отримувати інформацію про всі заплановані у закладі освіти та позапланові педагогічні, психологічні, медичні, соціологічні заходи, дослідження, обстеження, педагогічні експерименти та надавати письмову згоду на участь у них дитини.

10.4. Конфіденційність та захист персональних даних:

Кожен член комісії зобов'язаний не розголошувати стороннім особам відомості, що стали йому відомі у зв'язку з участю у роботі комісії, і не використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб, що визначено пунктом 6 розділу 3 Порядку. У роз'ясненні МОН наголошує, що члени комісії повинні бути ознайомлені зі своїми правами та обов'язками, особливо щодо дотримання конфіденційності, письмово під підпис.

Також пункт 9 розділу 4 Порядку визначає, що особи, залучені до участі в засіданні комісії, зобов'язані дотримуватися принципів діяльності комісії, зокрема не розголошувати стороннім особам відомості, що стали їм відомі у зв'язку з участю у роботі комісії, і не використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб. Це стосується і сторін випадку булінгу (цькування), батьків здобувачів освіти й інших суб'єктів реагування на випадки булінгу (цькування).

XI. Порядок прийняття рішення комісією:

11.1. Відповідно до розділу 4 Порядку, засідання комісії є правоможним у разі участі в ньому не менш як двох третин її складу.

11.2. Рішення з питань, що розглядаються на засіданні комісії, приймаються через відкрите голосування більшістю голосів від затвердженого складу комісії.

11.3. У разі рівного розподілу голосів голос голови комісії є вирішальним.

11.4. Під час засідання секретар комісії веде протокол за формою згідно з додатком до Порядку, що оформлюється наказом керівника закладу освіти.

11.5. Голова комісії доводить до відома учасників освітнього процесу рішення комісії згідно з протоколом засідання та здійснює контроль за їхнім виконанням.

11.6. У роз'ясненні МОН рекомендує для того, щоб забезпечити достовірність протоколу та уникнути можливих довільних тлумачень, спотворень позиції учасників засідання, здійснювати аудіозапис засідання комісії, попередивши його учасників.

11.7. Строк розгляду комісією заяви або повідомлення про випадок булінгу (цькування) в закладі освіти та виконання нею своїх завдань не має перевищувати десяти робочих днів із дня отримання заяви або повідомлення керівником закладу освіти.

11.8. Голова комісії доводить до відома учасників освітнього процесу рішення комісії згідно з протоколом засідання та здійснює контроль за їхнім виконанням. Батьки здобувачів освіти, які стали сторонами випадку булінгу (цькування) згідно з частиною третьою статті 55 Закону України «Про освіту» зобов'язані виконувати рішення та рекомендації комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) в закладі освіти. На цьому голова комісії має наголосити під час доведення рішення комісії до відома батьків.

11.9. Формою роботи комісії є засідання, які проводяться у разі потреби. Дату, час, місце проведення засідання комісії визначає її голова.

XII. Порядок застосування заходів виховного впливу

12.1. Порядок застосування заходів виховного впливу затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України від 28.12. 2019 р. № 1646, зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 03.02.2020 р. № 112/34395.

12.2. Цей Порядок визначає процедуру застосування заходів виховного впливу в закладах освіти всіх типів і форм власності, крім тих, які забезпечують здобуття освіти дорослих, у тому числі післядипломної освіти.

Застосування заходів виховного впливу до сторін випадку булінгу (цькування) є обов'язковим незалежно від результатів здійснення провадження в справі про адміністративне правопорушення за ст.173-4 КУпАП (адміністративного розслідування поліцією, протоколу, рішення суду), адже заява або повідомлення про випадок булінгу (цькування) є свідченням певних проблем у міжособистісних відносинах учасників освітнього процесу та вимагають адекватного та своєчасного реагування на них. Такі проблеми негативно впливають на безпеку освітнього середовища, не сприяють академічній успішності та можуть мати негативні наслідки в майбутньому для сторін випадку булінгу (цькування).

12.3. Заходи виховного впливу - заходи, які застосовуються під час освітнього процесу щодо сторін випадку булінгу (цькування) та забезпечують корекцію їхньої поведінки, зокрема виправлення деструктивних реакцій та способів поведінки у міжособистісних стосунках.

12.4. Заходи виховного впливу до сторін випадку булінгу (цькування) в закладі освіти застосовуються з метою:

- відновлення та нормалізації відносин між сторонами випадку булінгу (цькування);
- недопущення повторення випадку булінгу (цькування) між сторонами випадку булінгу (цькування);
- загальної превенції випадків булінгу (цькування) у закладі освіти.

Звертаємо увагу, що п.3 Порядку в повній мірі окреслює мету застосування заходів виховного впливу та вказує на кінцевий результат їх застосування. Таким чином, обираючи відповідні заходи в кожному конкретному випадку, варто керуватись переконанням, що їх застосування сприятиме досягненню вказаної мети.

Формалізм при виборі та реалізації заходів виховного впливу не сприятиме досягненню поставленої мети. Крім того, для організації системної роботи щодо запобігання та протидії випадків булінгу (цькування) застосування заходів виховного впливу має реалізуватись паралельно з запланованими заходами щодо усунення причин випадку булінгу (цькування) та іншими заходами згідно з протоколом засідання комісії з розгляду випадків булінгу (цькування).

12.5. Необхідні заходи виховного впливу до сторін випадку булінгу (цькування) визначає комісія з розгляду випадків булінгу (цькування) в закладі освіти, зокрема:

- мету, конкретні завдання, зміст, методи та форми заходів виховного впливу;
- критерії визначення співвідношення між запланованими та отриманими результатами заходів виховного впливу.

Моніторинг ефективності застосування заходів виховного впливу до сторін випадку булінгу (цькування) та необхідність їх коригування визначає комісія з розгляду випадків булінгу (цькування) в закладі освіти на черговому засіданні.

Під час першого засідання комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) та вибору заходів виховного впливу в кожному конкретному випадку в протоколі засідання варто визначити відповідальних за реалізацію кожного конкретного заходу та строки їх виконання з урахуванням об'єктивних факторів, строк проведення моніторингу ефективності застосування обраних заходів та відповідального за його проведення, дату наступного засідання комісії з метою розгляду результатів моніторингу та прийняття рішення щодо доцільності подальшого застосування заходів виховного впливу.

Моніторинг ефективності застосування заходів виховного впливу здійснюється відповідно до критеріїв визначення співвідношення між запланованими та отриманими результатами заходів виховного впливу.

12.6. Заходи виховного впливу реалізуються педагогічними (науково-педагогічними) працівниками закладу освіти, фахівцями служби у справах дітей та центру соціальних служб із залученням необхідних фахівців із надання правової, психологічної, соціальної та іншої допомоги, в тому числі територіальних органів (підрозділів) Національної поліції України та інших суб'єктів реагування на випадки булінгу (цькування).

Суб'єкти реагування на випадки булінгу (цькування) в закладах освіти під час реалізації заходів виховного впливу діють в межах повноважень, передбачених законодавством та цим Порядком.

12.7. Психологічний та соціально-педагогічний супровід застосування заходів виховного впливу у групі (класі), в якій (якому) стався випадок булінгу (цькування), здійснюють у межах своїх посадових обов'язків практичний психолог та соціальний педагог (за наявності) закладу освіти, зокрема:

- діагностику рівня психологічної безпеки та аналіз її динаміки;
- розробку програми реабілітації для потерпілого (жертви) та її реалізацію із залученням батьків або інших законних представників малолітньої або неповнолітньої особи;
- розробку корекційної програми для кривдника (булера) та її реалізацію із залученням батьків або інших законних представників малолітньої або неповнолітньої особи;
- консультативну допомогу всім учасникам освітнього процесу;
- розробку профілактичних заходів.

У разі відсутності практичного психолога та соціального педагога в закладі освіти супровід застосування заходів виховного впливу у групі (класі), в якій (якому) стався випадок булінгу (цькування), здійснюють працівники служби у справах дітей та центру соціальних служб.

Слід уникати випадків, коли заходи виховного впливу обмежуються заходами, які виконує практичний психолог та (або) соціальний педагог закладу. Для досягнення мети застосування заходів виховного впливу, зазначеного у п. 3 Порядку, має бути організована система роботи із залучення учасників освітнього процесу класу (групи), де стався випадок, зокрема батьків здобувачів освіти або осіб, які їх замінюють.

ХІІІ. Моніторинг освітнього середовища закладу освіти

13.1. Самооцінка закладу освіти за показниками безпеки, комфортності, інклюзивності;

13.2. Анонімне анкетування учнів про випадки булінгу (цькування) у школі;

13.3. Анонімне анкетування батьків про безпеку в закладі освіти;

13.4. Діагностика стосунків у закладі освіти. Анкетування учнів та вчителів;

13.5. Аналіз інформації за протоколами комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) в закладі освіти;

13.6. Підготовка звіту про виконання плану заходів із запобігання та протидії випадків булінгу (цькуванню) в закладі освіти.

Керівнику (НАЗВА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ)
ПІБ КЕРІВНИКА
ПІБ ЗАЯВНИКА
МІСЦЕ ПРОЖИВАННЯ
НОМЕР ТЕЛЕФОНУ (за бажанням)
ЕЛЕКТРОННА АДРЕСА (в електронному зверненні)

ЗАЯВА

Я, ПІБ, постраждалий/представник постраждалого/свідок булінгу, повідомляю про факт булінг з боку (ПІБ ТА ПОСАДА/СТАТУС КРИВДНИКА), який розпочався з (ДАТА) та тривав/триває (ДАТА).

Кривдник ПІБ систематично здійснює дії, що свідчать про булінг.

Подія 1

- дата
- час
- місце події (у класі під час уроку, на перерві, дорогою до школи, під час шкільного свята, на подвір'ї школи тощо)
- свідки
- розгорнутий опис фактів булінгу, відокремлюючи їх від емоцій і оціночних суджень,
- наслідки фізичної, психічної, економічної та іншої шкоди
- опис дій працівників закладу освіти/батьків/інших дітей/свідків під час події (якщо вони були присутні)
- яким чином ви повідомили директора, працівників закладу освіти/класного керівника, батьків інших дітей про подію (усно під час особистої розмови чи під час телефонного дзвінка, в переписці - додайте скріни повідомлення, письмовою заявою тощо)
- опис вашого реагування на подію (звернулися до поліції, психолога, лікарні тощо)
- докази (документи, фото, скріни, аудіо- та відеофайли тощо).

Подія 2 ...

Подія 3 ...

Приклади опису подій:

Подія 1: дата події, час, на уроці .. дитина (діти)/вчитель/вчителька (прізвище ім'я по батькові) вдарила(в)/обізвала (в) мою дитину ... словами.

Свідками були .... Свідки втрутилися (опишіть, як відбувалося втручання) /не звернули увагу на бійку. Моя дитина зазнала ...

Про подію повідомив(ла) класного керівника/директора (дата, час, особисто, усно, в месенджері, скрін повідомлення додається). Класний керівник/директор

відреагував (опишіть реагування)/не відреагував на подію.

Повідомив(ла) (особисто, усно, в месенджері) батьків дитини, яка цькувала, вони відреагували (опишіть реагування)/не відреагували на подію.

До заяви додаю Додатки 1-... на ... сторінках (вказується кількість сторінок усіх додатків):

1. Документи (назва, кількість)
2. Фото (опис та підпис)
3. Скріни (опис та підпис)
4. Посилання на соціальні мережі (опис)
5. Аудіозаписи (опис та підпис)
6. Відеозаписи (опис та підпис).

Дата

Підпис

Додаток 1

Документи

Додаток 2

Фото з підписами

Додаток 3

Скріни

Додаток 4

Посилання на соціальні мережі

Додаток 5

Аудіозапис

Додаток 6

Відеозапис

**Повідомлення керівником закладу освіти територіальний орган (підрозділ)
Національної поліції України щодо випадку булінгу (цькування)**

Відповідно до **пункту 2 розділу 2 Порядку**, керівник закладу освіти у разі отримання заяви про випадок булінгу (цькування) невідкладно у строк, що не перевищує однієї доби, повідомляє територіальний орган (підрозділ) Національної поліції України. Неповідомлення керівником закладу освіти поліції про випадки булінгу (цькування) учасника освітнього процесу карається статтею **173-4 КУпАП**.

Згідно з **роз'ясненням МОН**, керівник закладу освіти повідомляє до територіальних органів поліції **не про доведений факт вчинення булінгу (цькування), а про випадок булінгу (цькування), який став йому відомим із заяви, оскільки визначення юридичного складу адміністративного правопорушення, адміністративне розслідування не є компетенцією керівника закладу освіти, комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) в закладі освіти чи інших учасників освітнього процесу.**

Але батьки також мають право подати заяву про булінг (цькування) до поліції, принципи її написання ті ж самі, що і до закладу освіти.

Згідно з **роз'ясненням**, поліція, отримавши інформацію від батьків чи керівника закладу освіти про надходження заяви про булінг (цькування), перевіряє цю інформацію, що міститься у заяві керівника закладу освіти чи заяві батьків, та визначає, чи підтвердився факт булінгу (цькування).

Відповідно до **роз'яснення**, якщо факт булінгу (цькування) підтверджується / не підтверджується, поліція повідомляє про це батьків, керівника закладу освіти та осіб, які були зазначені як сторони булінгу (цькування) у заяві до поліції.

Якщо факт підтверджується – поліція діє в межах своєї компетенції (передає справу до суду).

Відповідальність за факт булінгу (цькування) учасників освітнього процесу

Стаття 173-4 КУпАП в Україні встановлює відповідальність за булінг (цькування) учасника освітнього процесу, який включає психологічне, фізичне, економічне, сексуальне насильство (в т.ч. електронними засобами), вчинене стосовно учня/студента або ним самим, що завдає шкоди здоров'ю. Покарання варіюються залежно від обставин, включаючи штрафи (від 50 до 200 неоподатковуваних мінімумів), громадські роботи (20-60 годин).

Що таке булінг(цькування) згідно зі статтею:

- Діяння учасників освітнього процесу.
- Психологічне, фізичне, економічне, сексуальне насильство, в тому числі через електронні комунікації.
- Вчиняється стосовно малолітньої/неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших.
- Призводить до шкоди психічному або фізичному здоров'ю.

Види відповідальності:

1. **За вчинення булінгу (перший випадок):**
Штраф 50-100 НМДГ або 20-40 годин громадських робіт.
2. **За повторний булінг протягом року або групою осіб:**
Штраф 100-200 НМДГ або 40-60 годин громадських робіт.
3. **Якщо булінг вчинено малолітнім (до 14 років), відповідають батьки:**
Штраф 50-100 НМДГ або 20-40 годин громадських робіт.
4. **Якщо булінг вчинено підлітком 14-16 років, відповідають батьки:**
Штраф 100-200 НМДГ або 40-60 годин громадських робіт.
5. **За не-повідомлення керівником закладу освіти про булінг:**
Штраф 50-100 НМДГ або виправні роботи до 1 місяця з відрахуванням до 20% заробітку.

Ключові моменти: Стаття 173-4 КУпАП тісно пов'язана з іншими нормами щодо булінгу (цькування), і відповідальність може наступати як для кривдника, так і для посадових осіб, які не виконують обов'язків щодо запобігання цькуванню в закладах освіти.

Порядок розгляду заяв закладів освіти поліцією

Поліція розглядає заяви про булінг (цькування) після того, як керівник закладу освіти звернеться з заявою про випадок (упродовж 1 доби), паралельно комісія закладу освіти проведе попередні заходи вивчення випадку (до 10 робочих днів). Поліція, або ювенальна превенція, розпочинає власну перевірку, яка може тривати **до одного місяця з моменту надходження матеріалів**. Якщо встановлено факт булінгу (цькування), справа передається до суду для притягнення винних до адміністративної відповідальності згідно зі статтею 173-4 КУпАП, а розгляд справи судом займає **до 15 днів**.

Кроки реагування та терміни:

1. Повідомлення про випадок булінгу (цькування):

- Керівник закладу освіти звертається з заявою до поліції невідкладно, не пізніше ніж за 1 добу після отримання заяви.

2. Робота комісії у закладі освіти:

- Комісія скликається не пізніше 3 робочих днів і розглядає заяву протягом 10 робочих днів.
- Комісія не може визначати або спростовувати факт булінгу (цькування), а вивчає випадок відповідно до заяви потерпілої сторони та передає отримані матеріали до поліції. Визначає порядок проведення заходів з виховної, психолого-корекційної та соціально-комунікаційної роботи, з усіма учасниками випадку булінгу (цькування).

3. Реакція поліції:

- Після отримання заяви від закладу освіти, поліція проводить власне розслідування.
- Загальний строк розгляду заяви про булінг (цькування) може становити **до одного місяця** з дня надходження.

4. Розгляд справи судом:

- Суд розглядає справу **протягом 15 днів** з моменту отримання протоколу та матеріалів.

Що робити заявнику:

- Подати письмову заяву директору закладу освіти (поліції), детально описавши факти.

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Начальник управління освіти
Чорноморської міської ради
Андрій КОВАЛЬОВ

**Головні рекомендації психологів
«Особливості опитування неповнолітнього потерпілого чи свідка злочину» та
порадника «Як опитувати дитину. Поради для фахівців, які беруть участь в
опитуванні малолітніх свідків та потерпілих»
для того, щоб не нашкодити дитині та забезпечити її права:**

1. Під час опитування дитини залучити батьків (законних представників);
2. Під час опитування залучити психолога та соціального педагога;
3. Опитування неповнолітнього не може продовжуватися без перерви понад одну годину, а загалом — понад дві години на день;
4. Завчасно підготувати спільний перелік запитань до дитини та проконсультуватися з психологом щодо форми запитань, яка буде найменш травмуюча для неповнолітнього;
5. Спілкування та опитування вести зрозумілою для дитини мовою, відповідно до її віку та особливостей розвитку;
6. Опитування здійснювати без тиску, звинувачень, спокійно та невимушено;
7. Звертатися до дитини спокійним тоном, уникаючи емоцій, незалежно від змісту питання;
8. Не ставити одночасно більше одного запитань;
9. Не варто опитувати дитину декілька разів, необхідно це зробити один раз, щоб не травмувати дитину;
10. Батьки (законні представники) та психолог мають право протестувати проти некоректних запитань.

Крім того, відповідно до частини 2 статті 55 Закону України «Про освіту», батьки мають право завчасно отримувати інформацію про всі заплановані у закладі освіти та позапланові педагогічні, психологічні, медичні, соціологічні заходи, дослідження, обстеження, педагогічні експерименти та надавати письмову згоду на участь у них дитини.

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Начальник управління освіти
Чорноморської міської ради
Андрій КОВАЛЬОВ
» _____ 2026р.

Права та обов'язки осіб, залучених до засідання комісії

I. Особи, залучені до участі в засіданні комісії, мають право:

- ознайомлюватися з матеріалами, поданими на розгляд комісії;
- ставити питання по суті розгляду;
- подавати пропозиції, висловлювати власну думку з питань, що розглядаються (пункт 9 розділ 4 Порядку).

II. Особи, залучені до участі в засіданні комісії, зобов'язані:

Пункт 9 розділу 4 Порядку визначає, що особи, залучені до участі в засіданні комісії, зобов'язані дотримуватися принципів діяльності комісії, зокрема не розголошувати стороннім особам відомості, що стали їм відомі у зв'язку з участю у роботі комісії, і не використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб. Це стосується і сторін випадку булінгу (цькування), батьків здобувачів освіти й інших суб'єктів реагування на випадки булінгу (цькування).

ПІБ особи

Підпис

Бланк закладу освіти
(документ видається в 2-х примірниках)

Начальнику ВП №1
Одеського РУП №2 ГУН
в Одеській області
полковнику поліції
Андрію КОРОТЧЕНКО
Директора ЗЗСО
Чорноморської міської ради
Одеського району Одеської області
Адреса закладу освіти
ПІБ
конт. тел.
Ел.пошта закладу

ЗАЯВА

Керівництво Чорноморського ліцею №__ Чорноморської міської ради Одеського району Одеської області, просить Вас відповідно до пункт 2 розділу 2 **Порядку реагування на випадки булінгу (цькування)**, затвердженого наказом МОН від 28.12.2019 № 1646 та статті 173-4 КУпАП, розглянути заяву щодо випадку булінгу (цькування), відповідно до заяви (ПІБ, постраждалий/представник постраждалого/свідок булінгу (цькування), який повідомляє про наступне:

- з боку (ПІБ ТА ПОСАДА/СТАТУС КРИВДНИКА), який розпочався з (ДАТА) та тривав/триває (ДАТА)), заява ПІБ (зазначає перелік претензій заявника);
- заява постраждалий/представник постраждалого/свідок булінгу (цькування), додається.

Про результати розгляду заяви, просимо повідомити усім учасникам по справі, у встановлений законом термін.

Додатки:

Директор
Чорноморського ліцею №

Підпис

(опис заходів та відповідальні за їх виконання)

заходи виховного впливу щодо сторін випадку булінгу (цькування)

(опис заходів та відповідальні за їх виконання)

рекомендації для педагогічних (науково-педагогічних) працівників закладу освіти щодо доцільних методів здійснення освітнього процесу та інших заходів з малолітніми чи неповнолітніми сторонами випадку булінгу (цькування), їхніми батьками або іншими законними представниками

(опис рекомендацій і суб'єктів призначення цих рекомендацій)

рекомендації для батьків або інших законних представників малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною випадку булінгу (цькування)

(опис рекомендацій і суб'єктів призначення цих рекомендацій)

Голова комісії _____

Секретар _____

---

¹ Розділ II доповнюється окремими сторінками.

² Розділ III доповнюється окремими сторінками.